

ירושלים, 5.11.36

היום נסתיימו "מאורעות אפריל", והעם העברי נחל את

הניצחון המדיני הגדול ביותר לאחר מתן הצהרת בלפור ואישורה
במנדט. הכרזת א.ג. בפרלמנט על החלטת הקבינט נגד הפסקת העליה
היא יותר מאי-הפסקת העליה לימי ועדת המלך. זוהי קביעת
פרינציפ שאין העליה היהודית ניתנת להפסק גם אם פורצת בגלל זה
מלחמה בארץ. היום הופסדה המערכה הערבית - שהיתה מכוונת
ישרות להפסקת העליה. לפני ששה חדשים לא היה נמצא אולי אף איש
אחד, לא אנגלי לא ערבי ולא יהודי, שהיה מאמין שהעליה לא תפסק
אילו ידע מראש מה יתרחש במשך ששת החדשים הבאים. יהודים -
ויהודים טובים - היו עוד מראשית המהומות בעד הפסקה מצדנו,
ווקופ היה בעד הפסקה, אנטסבי גור היה בעד הפסקה. הידידים
הטובים ביותר שלנו בקבינט היו בעד הפסקה. ידידה מסורה
ונאמנה כפפי היתה בעד הפסקה... האימפריה הבריטית נודעזעה
כולה, קרבות נערכו בארץ, צבא עצום יצא לארץ מאנגליה כאשר לא
יצא מאחרי המלחמה העולמית בגלל המלחמה להפסקת העליה. דעת
הקהל באנגליה היתה במשך כמה וכמה הזדמנויות בעד הפסקה. בקרב
המנהיגים והעסקנים הציונים לא היה כמעט איש שלא היה מיואש
ובטוח ש"כלה ונחרצה". כשהערבים הפסיקו את השביתה, וכש"המלכים"
והמנהיגים הציעו להם להפסיק היו בטוחים שהעליה תפסק אחר כך.
והעליה לא תפסק. זוהי קביעה היסטורית.

מובן, שמערכת העליה לא חמה, היא רק תחחיל עם בוא
ועדת הכתר. אבל זו תהיה רק מערכה על היקף העליה - מערכה
קובעת גורל. אולם זכות העליה כשהיא לעצמה לא נתבצרה ונתעמקה

אף פעם כבהחלטה גורלית שהוכרזה היום אחר הצהריים בפרלמנט
האנגלי על ידי אורמסבי גור.

וכמה משברים קשים עברנו:

אמצע מאי - כשהנציב הציע בעקיפין לסומס להרשות לו
להודיע לערבים שהעליה תיפסק.

בתחילת יוני - כשידידינו בקבינט פנו אלינו (בעקיפין)
בקשה שנחלץ אותם מהמיצר ונפסיק בעצמנו העליה.

בסוף יוני כשמפי הציע להנרי לעשות "גיסטה" -
כי הממשלה חוששת להתקוממות העולם המוסלימי.

30 ביוני - כשא.ג. הודיע לנו שיש בדעתו להפסיק העליה
לאחר שוב הסדר.

20 ביולי - כשנודע לנו על לחץ "השרוחים הצבאיים"
מתוך חוסר צבא באנגליה "כדורים מבקיעים ניירות".

בסוף אבגוסט - כשהתנהל מו"מ עם נורי על הכרזת ההפסקה
ב-27 לאבגוסט למען יפסיקו הערבים השביחה ב-28 לאבגוסט.

ב-3 לספטמבר, אחרי ההחלטה ההיסטורית של הקבינט יום
לפני זה, כשא.ג. הודיע לי שעדיין הוא בעד הפסקה לאחר שיוקם
הסדר.

וכמה מופלא אדם זה ששמו ווקופ. הוא שעוול לנו כל כך
הרבה בששת החדשים האלה - ובכל השנה האחרונה - ושלחץ כל כך על
הפסקת העליה, שינה טעמו בשבועות האחרונים של המהומות ודרש
בחוקף ובתבונה ובנימוקים בני משקל (הנימוקים שטענו אנחנו במשך

כל ימי המהומות) אי - הפסקת העליה, והכריע את הכף לטובתנו...

- אכן אין יודע עכשיו מה הוא המחיר שנצטרך לשלם בעד

הנצחון הגדול הזה. אבל יהיה מה שיהיה - כל מחיר ישווה.

- מסרתי למלקור בשביל חו"ל הורעה זו :

Jewish Agency cannot but express regret extreme
smallness present schedule which it considers inadequate
satisfy even most urgent requirements economic development.
Schedule just granted however possesses outstanding
significance attested decision present instance
adopted not by HC but by Cabinet and announcement thereon
made by Col. Secr. in House of Commons. Question under
consideration was not size of schedule but whether Jew.
immigration be continued or suspended. Throughout past
half year we were faced violent onslaught aiming expressly
abrogation most sacred right Jewish people, namely immigr.
to Pal. In addition to defend our life and property we
were obliged to ward off constant threat suspension
immigr. under pressure of terrorism which would have
prejudiced Royal Comm. findings. The executive records
with gratification Mandatory's faithfulness to repeated
declarations that there is no question of yielding to
violence which is now expressed by Cabinet decision not

to suspend imm. This momentous decision does not signify end our struggle for future Jew. imm. and our whole work in Pal. is still gravely threatend rendering imperative concentration maximum forces of Jew. people for the upholding its fundamental rights in Pal.

- נמסרה לנו היום עוד החלטה אחת חשובה: הנשק של "השוטרים הנוספים" (נצירים?) ישאר במשקים. ישארו גם המדים.

הזקן כנראה חזר מדעתו שהביע בשיחה האחרונה למשה שמכיון שאין פירוק נשק מרצון - אין הממשלה מוכנה להשאיר הנשק הליגלי בידינו. שנוי זה קשור כנראה בהחלטה הממשלה שאין לפרק הנשק מהערבים.

6.11.36

היום התאסף ה"ועד העליון" - למעשה רק חציו, כי נוכחו רק חמשה, - והחליט להחרים את הועדה המלכותית. רגיב היה נגד - אבל לא הצביע נגד. חלדי ועוני נסעו עם החלטה זו לאמיר. הוא, כמובן, מתמרמר על שעשו דבר כזה בלי להתייעץ אתו ואח המלכים. עוני וחלדי נשארו ללון בעמאן.

חבל שהחלטה זו לא באה לפני צאת הועדה ולפני קביעת יומה לצאת. גם אז אולי לא היה משתנה כלום, אבל צאתה הייתה אולי מתעכבת.